



B88/02 CO:2078816

28 april 1988

BEKNOPT OVERZICHT ELECTORALE POSITIE EXTREEM RECHTS IN DE BELANGRIJKSTE
WESTEUROPESE LANDEN

De onverwacht hoge score van 14,62% die de extreem-rechtse LE PEN met 4.342.639(!) kiezers achter zich, in de eerste ronde van de Franse presidentsverkiezingen vorig weekeinde boekte, heeft algemeen de aandacht getrokken. Met dit resultaat is LE PEN's partij, het Front National, koploper van extreem rechts in West-Europa. Het hier volgende stuk* biedt een beknopt overzicht van de electorale positie van extreem rechts in de belangrijkste Westeuropese landen.

*Mede gebaseerd op een artikel uit het Franse dagblad Le Monde van 27 april 1988.

BEKNOPT OVERZICHT ELECTORALE POSITIE EXTREEM RECHTS IN DE BELANGRIJKSTE WESTEUROPESE LANDEN

De electorale ontwikkeling van de rechts-extremistische groepen in de verschillende landen van West-Europa vertoont geen uniform beeld, geen trend die men algemeen tegenkomt. Integendeel, de curves waarlangs de kiezersaanhang van deze groepen zich beweegt, lopen per land sterk uiteen: in het ene geval is er sprake van stabiele getallen, in het andere van sterke schommelingen, hier vindt men niet onaanzienlijke percentages, daar niet meer dan minimale promilles.

Frankrijk

Zoals al opgemerkt, is er op het ogenblik geen enkel land in West-Europa waar de extreem-rechtse score zo hoog is opgelopen als in Frankrijk bij de presidentsverkiezingen van vorig weekeinde: 14,62% voor de leider en kandidaat van het Front National, LE PEN. Het gaat hier bovendien niet om een eenmalige uitschieter. Reeds bij de parlementsverkiezingen van 1986 kwam het Front op bijna 10% en daarmee veroorzaakte het ook toen al een schok in de Franse politiek.

West-Duitsland

In West-Duitsland wordt het kiezerspotentieel voor extreem rechts op ongeveer 5% geschat. Hierbij moet worden opgemerkt dat de belangrijkste partij in deze hoek, de NPD, die ook lange tijd de enige legale van de rechts-extremistische groepen was, nooit de 5%-kiesdrempel die voor de Bondsdag geldt, heeft weten te nemen. Opgericht in 1964, bereikte de NPD in 1969 met 4,3% haar hoogtepunt om in latere jaren terug te zakken tot onder de 1%. Dit gebrek aan parlementair-politiek succes leidde ertoe dat extreem rechts zichzelf versnipperde in een hele reeks groepen en groepjes, waarvan er verschillende opteerden voor gewelddadige, resp. terroristische actie. De laatste paar jaar is het beeld, m.n. op lokaal en regionaal niveau, weer aan het veranderen. In 1986 boekte bij plaatselijke verkiezingen in Beieren een groep rechts van de CSU een resultaat van 3%. In 1987 wist een afgevaardigde van de Deutsche Volksunion bij verkiezingen voor het deelstaatsparlement in Bremen een zetel te halen. Dit voorjaar tenslotte, kwam extreem rechts bij soortgelijke verkiezingen in Baden-Wurtemberg opnieuw aan ongeveer 5%, waarvan 2,4% voor de NPD.

Italie

In Italië is de belangrijkste rechts-extremistische partij al sinds jaren de MSI. Deze partij heeft een opmerkelijk stabiel electoraat van 6 tot 7% (6,8% bij de parlementsverkiezingen van 1987). Hoewel dat cijfer niet te veronachtzamen is, krijgt de partij dankzij de ongeschreven regels van de Italiaanse politiek niet de kans om hetzij op nationaal, hetzij op regionaal of lokaal niveau, werkelijk mee te doen. Anders dan bijv. de overigens veel grotere communistische partij, die in het parlement en in het regionale en plaatselijke bestuur een belangrijke rol speelt, wordt de MSI geacht niet te behoren tot de kring van zg. constitutionele partijen. Daarom wordt zij zoveel mogelijk buitenspel gehouden. Ook door de pers wordt de MSI veelal genegeerd.

Engeland

Hoewel ook Engeland een National Front kent en andere neo-nazi-achtige groepen, die volgens recente berichten vertakkingen hebben binnen het wereldje van de hooligans, de voetbalvandalen, heeft extreem rechts aan het electorale front weinig of niets in te brengen en dat is eigenlijk ook nooit anders geweest. Zo gaf de piek in de toevloed van gekleurde immigranten gedurende de jaren '60 weliswaar de rechts-extremisten een hoeveelheid wind in de zeilen maar desondanks kwam het National Front nooit verder dan een top van 230.000 stemmen, een cijfer waarmee geen zetels te behalen vielen.

Belgie en Nederland

De Belgische en Nederlandse extreem-rechtse groepen staan LE PEN's Front National zeer na, zo meent Le Monde te weten. Bekend is dat de Nederlandse centrum-democraten naarstig contacten zoeken met het Front National om te kunnen delen in de glans van het succes van LE PEN. Overigens is extreem rechts in Nederland sinds de verkiezingen van 1986 niet langer in het parlement vertegenwoordigd. Op lokaal niveau is het dat nog slechts sporadisch.

In België ligt de zaak iets anders. Hoewel het percentage voor extreem rechts bij de laatste parlementsverkiezingen, eind vorig jaar, in z'n totaliteit van weinig betekenis was, viel hierop in Vlaanderen een uitzondering te registreren. Het Vlaamse Blok, dat naast de meer algemeen rechts-extremistische ideeën ook een stel drastische opvattingen over de Vlaams-Waalse verhoudingen huldigt, behaalde twee zetels in het Belgische parlement, een verdubbeling vergeleken bij de daarvoor bestaande situatie.

Zwitserland

De laatste tijd heeft extreem rechts in Zwitserland enige vooruitgang geboekt, maar ook weer vooral regionaal. M.n. in het Franssprekende gebied slaagde de groep Action nationale-vigilante erin een aantal van haar vertegenwoordigers verkozen te krijgen. Al met al is ook hier slechts van een marginaal gebeuren sprake.

Spanje

In Spanje leeft naar vrij algemeen wordt aangenomen, 13 jaar na de dood van FRANCO, zeker nog wel een niet te verwaarlozen hoeveelheid gedachtengoed uit de tijd van weleer. De mislukte poging tot een rechtse coup in 1981 en de soms luidruchtige manifestaties van aanhangers van de vroegere dictator kunnen dienen als bevestiging van deze zienswijze. In electoraal opzicht stelt extreem rechts echter vrijwel niets voor. De belangrijkste partij in deze hoek, de Falange, kreeg bij de parlementsverkiezingen van 1986 slechts 0,2%.

Scandinavische landen

In de Scandinavische landen worden de negatieve sentimenten aan de rechterzijde van het electorale spectrum in verschillende gevallen gekanaliseerd door partijen die zich als progressief aanduiden maar die in wezen door een populistische houding en ideologie worden gekenmerkt. Een voorbeeld daarvan vormt de Deense Vooruitgangspartij van de bekende advocaat GLISTRUP. Het gaat hier om een partij die vooral bekendheid kreeg door de onverdroten strijd van haar leider tegen belastingen en bureaucratie. Nadat GLISTRUP een gevangenisstraf had uitgezeten wegens fiscale fraude, beleefde zijn wat weggezakte partij bij de parlementsverkiezingen van vorig jaar een comeback door bij een percentage van 4,8 van 4 naar 9 zetels te stijgen.

Echt rechts-extremistisch kan men dit soort partijen dus in feite niet noemen. Ze ontkennen ook contacten te hebben met de wel als zodanig te boek staande partijen elders in West-Europa. Wel is het zo dat de werkloosheid en de toestroming van vluchtelingen uit het Midden-Oosten en de Aziatische landen de laatste jaren in toenemende mate voor racistische en naar xenofobie verwijzende accenten hebben gezorgd. Le Monde stelt het electorale potentieel voor dit soort partijen momenteel op ongeveer 10% wat Denemarken en Noorwegen betreft en voor Zweden en Finland een stuk lager. Het blad constateert daarbij, wanneer men de zaak over een wat langere periode bekijkt, flinke schommelingen.

Naast deze populistisch georiënteerde groepen bestaan er in Scandinavië ook clubs van een wel degelijk rechts-extremistische, resp. neo-nazistische signatuur. Zo kwam in 1985 in Noorwegen de Noorse Nationale Volkspartij in het nieuws in verband met een bomaanslag op een moskee. Electoraal echter gaat het hier om groepen die zich in de nul komma zoveel sfeer bewegen.

Slotopmerking

Samenvattend kan men op grond van dit overigens niet complete overzicht stellen dat het rechts-extremisme in electoraal opzicht in de Westeuropese landen, met uitzondering van Frankrijk, een marginaal of zeer marginaal verschijnsel is. Daaraan dient wel te worden toegevoegd dat het gevaar van dit rechts-extremisme niet slechts in electoraal kwantitatieve data kan worden aangegeven.